

УДК 811.161.2'366:373.5.016]:81'42

Алла Олійник

ORCIDiD:<https://orcid.org/0000-0002-2886-0753>

аспірантка кафедри української мови Гуманітарного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка,

учитель української мови школи I-III ступенів №9 м. Києва,

вул. Маршала Рокоссовського, 5

engener143@ukr.net

ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ТА ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОРФОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПРОФІЛЬНОМУ РІВНІ

У статті проаналізовано ефективність використання текстів у процесі навчання морфології української мови на профільному рівні як засобу формування ключових та предметної компетентностей учнів. На підставі аналізу наукових праць лінгводидактів, вивчення досвіду вчених-словесників зроблено висновки, що робота з текстом розвиває вміння учнів використовувати теоретичні знання в практичній площині, а також є передумовою для формування пізнавальної та творчої активності учнів, сприяє здійсненню лінгвістичних досліджень та спостережень за морфологічними одиницями.

Ключові слова: текст, компетентнісний підхід, ключові компетентності, предметна компетентність, дослідницькі завдання.

В статье проанализирована эффективность использования текстов в процессе обучения морфологии украинского языка на профильном уровне как средства формирования ключевых и предметной компетентности учащихся. На основании анализа научных трудов лингводидактов, изучение опыта ученых-словесников сделан вывод, что работа с текстом развивает умение учащихся использовать теоретические знания в практической плоскости, а также является предпосылкой для формирования познавательной и творческой активности учащихся, способствует осуществлению лингвистических исследований и наблюдений по морфологическим единицам.

Ключевые слова: текст, компетентностный подход, ключевые компетентности, предметная компетентность, исследовательские задачи.

The article analyzes the effectiveness of the texts usage in the process of learning the Ukrainian language morphology at the profile level as a means of forming students' key and subject competence. On the grounds of linguodidactics scientific works and study of the scholars-verbal speakers'

experience, it was concluded that working with the text develops students' ability of using theoretical knowledge in a practical plane, as well as a prerequisite for the formation students' cognitive and creative activity, facilitates the implementation of linguistic studies and observations on morphological units. As convinced by the teachers' practical experience, in the process of teaching morphology at the profile level, work on the text is carried out systematically, which contributes to the ability to perceive, understand what they have heard or read, to explain its content, to formulate the opinion, express it in oral or written form. We define the text as a leading means of learning the Ukrainian language morphology, given that the text enables students to understand the grammatical level of the language and to learn the grammatical norms, since it illustrates the rules of communicatively expedient use of morphological units in different contexts. For the teacher, it is also important that the text allows students to offer a range of grammatical tasks that are problematic when the task is built on the material of words, phrases, or individual sentences. The results of our study suggest that performing such tasks is not only an effective means of assimilating the Ukrainian language morphology at the profile level in the conditions of the new Ukrainian school, but also directing students to dialogue, contributing to the development of search and cognitive activity of all participants in the educational process. In our opinion, conscious learning of morphology in conjunction with spelling is aimed at the formation of spelling skills, therefore, we consider the ability to compare ancient and modern morphological forms as an equally important factor in the formation of spelling norms as an equally important factor in the formation of the subject competence of students. the study of morphology involves a large number of rules relating to the spelling of words, the assimilation of which requires not only intensive linguistic practice, but historical commentary for their deeper comprehension Learning and assimilation. Thus, learning the Ukrainian language morphology on a textual basis is aimed at forming the key and substantive competences of senior students, accelerating the activation of students' mental activity, attracting students to planning and organizing their activities, self-control and self-evaluation.

Key words: *text, competency approach, key competences, subject competence, research tasks.*

Постановка проблеми. Використання тексту як навчальної одиниці на уроках української мови визнається одним із найефективніших засобів формування пізнавальної та творчої активності учнів. Останнім часом збільшується інтерес до навчання морфології української мови на текстовій основі, що має значний вплив на формування в них ключових і предметної компетентностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчання української мови на текстовій основі було об'єктом вивчення вчених-лінгводидактів

(З. Бакум, О. Біляєв, Л. Бондарчук, Є. Голобородько, О. Горошкіна, С. Караман, В. Мельничайко, Г. Онуфрієнко, М. Пентиліюк, Т. Симоненко та ін.). Науковці розробили систему дидактичних завдань на текстовій основі, визначили лінгводидактичний потенціал засобів навчання у процесі роботи з текстом для розвитку усного (О. Біляєв, Р. Будагов, Л. Булаховський, О. Гойхман, І. Зимня, І. Ковалик, Т. Ладиженська, О. Лурія, М. Стельмахович) та писемного (М. Бахтін, І. Гальперин, Т. Дрідзе, Л. Лосєва, В. Мельничайко, А. Михальська, М. Пентиліюк, Г. Шелехова) мовлення. Проте ефективність роботи з текстом у процесі навчання морфології на профільному рівні не була предметом спеціального дослідження, що й зумовлює актуальність нашої розвідки.

Мета статті: визначити ефективність роботи з текстом у процесі навчання морфології на профільному рівні в умовах нової української школи та його вплив на формування предметної і ключової компетентностей учнів.

Виклад основного матеріалу. Системне реформування сучасної освіти спрямоване на підвищення інтелектуального потенціалу учнів, формування в них ключових і предметної компетентностей. У чинній програмі з української мови (профільний рівень) зазначено, що сучасна школа сприяє поглибленню знань про морфологічну мовну систему, формуванню умінь і навичок користування засобами морфології на уроках та в різних життєвих ситуаціях, сприяє розвитку творчого потенціалу учнів (Проект Концепції, 2018). У цьому контексті особливої актуальності, на наш погляд, набуває навчання української мови, зокрема морфології, на текстовій основі, адже саме «текст дає можливість побачити функції того чи того мовного явища» (Горошкіна О. М., 2004, с. 184), «висвітлює функціонування морфологічних одиниць і категорій та зв'язків морфології з синтаксисом» (Омельчук С. А., 2014, с. 125), а також допомагає проводити дослідницькі завдання, спостереження, логічні завдання для підвищення позитивних результатів на уроках навчання морфології української мови, сприяє розвитку творчого мислення.

І. Ковалик визначає текст як «писемний чи усний потік, що являє собою послідовність звукових, графемних елементів у синтаксичних структурах (реченнях), які виражають комплекс пов'язаних між собою суджень» (Ковалик І. І., 1984, с. 6), М. Пентиліюк називає текст «завершеним мовним цілим, основне завдання якого визначається певною метою мовленнєвої діяльності» (Пентиліюк М. І., 2000).

Як переконає досвід учителів-практиків, у процесі навчання морфології на профільному рівні робота над текстом здійснюється систематично, що сприяє умінню сприймати, розуміти почуте або прочитане, викладати його зміст, точно формулювати думку, висловлювати її в усній чи писемній формі.

Визначаємо текст провідним засобом навчання морфології української мови з огляду на те, що текст уможливує усвідомлення

учнями граматичного рівня мови та засвоєння граматичних норм, оскільки ілюструє правила комунікативно доцільного вживання морфологічних одиниць у різних контекстах. Для вчителя важливим є й те, що текст дає змогу запропонувати учням низку граматичних завдань, що є проблематичним, коли завдання побудовано на матеріалі слів, словосполучень або окремих речень.

Необхідно брати до уваги, що чинна програма з української мови (профіль філологія) передбачає ознайомлення учнів з методично адаптованими історичними відомостями з мови, що сприяє розумінню учнями мови як динамічної системи. Наведемо приклад завдання на основі тексту, яке вчитель пропонує на уроці узагальнення вивченого про частку та її граматичні ознаки.

Завдання. Прочитайте речення. Знайдіть у реченнях частки, визначте розряд за значенням та вживанням. Прочитайте текст без часток. З'ясуйте, яку роль вони відіграють у повідомленні інформації (уточнюють відомості, передають емоційний стан тощо). Визначте вплив часток на зміст речень та тексту.

Я пам'ятаю, як урочисто проводжали в поле плугатарів із раннім плугом. Коли ж вони повертались увечері додому, їх стрічали старі й малі. А яка була радість, коли орач виймав тобі з торби иматок причерствілого хліба й казав, що він од зайця. Це був найкращий хліб мого дитинства!

І досі з глибини років озивається голос мого батька, який одного прихмареного ранку поставив мене, малого, радісного й схвильованого, до плуга, а сам стояв біля коней. Дома він про нашу працю говорив, як про щось героїчне: «Хмари йдуть на нас, громи обвалюються над нами, блискавки падають перед нами, а ми собі оремо та й оремо поле».

Я мало тоді стрічався зі скарбами людського духу, та гріх було б гудити ті часи: вони були по-своєму прекрасні... (За М.Стельмахом).

Примітка. У давньоукраїнській мові *би* та *б* були допоміжними дієсловами 2 та 3 особи однини та вживалися в усіх особах і числах. І лише у кінці XVIII ст. вони стали показниками умовного способу дієслів як частки, втративши властивості дієслів.

Післятекстові завдання.

Чим, на вашу думку, були обумовлені такі зміни. Наведіть декілька аргументів, опираючись на речення з тексту. Поясніть написання часток *б* та *би* як показників умовного способу дієслів.

Як ви розумієте вислів «скарби людського духу»?

Результати нашого дослідження переконують, що виконання подібних завдань є не лише ефективним засобом засвоєння морфології української мови на профільному рівні в умовах нової української школи, а й спрямовує учнів до діалогу, сприяє розвиткові пошукової та пізнавальної діяльності усіх учасників освітнього процесу. Крім того, навчання морфології української мови на основі художнього тексту

допомагає старшокласникам краще засвоїти норми літературної мови, відчутти її красу та колорит, збагатити словниковий запас старшокласників, формує у них точне, виразне, образне власне мовлення, виробляє чуйне, уважне ставлення до рідного слова. Погоджуємось з Л. Мацько, яка стверджує, що у тексті «ширше й повніше, ніж у реченні, розгортаються і конкретизуються думки, воля, почуття» (Мацько Л. І., 1984, с. 84).

Тому завдання, побудовані на текстовій основі, не лише дають змогу учням здійснювати лінгвістичні спостереження, виконувати дослідницькі завдання, а й викликають інтерес до вивчення фольклорних творів, літературних здобутків майстрів художнього слова, історії свого народу, впливають на емоції старшокласників, задовольняючи тим самим їхню цікавість та мотивуючи до вивчення української мови, зокрема морфології, що, у свою чергу, сприяє розвитку ключових та предметної компетентностей. На етапі актуалізації вивченого про іменник та прикметник задля комплексного повторення й систематизації вивченого матеріалу доцільним вважаємо таке завдання:

Прочитайте текст. Визначте стиль і тип мовлення.

*Козаки були вмілими воїнами не тільки на суші, а й на морі. Бували випадки, коли вони перевертали чайки (до)гори дном і в такий спосіб наближались до ворога, який нічого не міг зрозуміти. Він навіть не підозрював, що це насуваються човни з козаками. Збереглися сві...чення самови...ців про загадкове козац...ке судно, яке було, **мабу...ь**, одним із перших варіантів підводного човна. Воно мало два дерев'ян... днища, між якими клався баласт для **занурен...я** у воду. А у висунуту над поверхнею моря трубу вартовий вів спостережен...я, пильнував, чи не з'явит...ся де туре...ка галера.*

*Козаки напали на турецькі й татарські міста, визволяли **невільників**, вели успішну **боро...ьбу** із султанським флотом. Голосний відгомін про це дійшов до нас у народних думках, баладах і легендах.*

(За М. Слабошпицьким)

Аналіз мовних явищ на основі тексту

– Визначте рід іменника *днище* та подібних з суфіксом *-иц* (*городище, дідище, ведмедище, лапище*). Якого стилістичного забарвлення може надавати цей суфікс?

– Як правильно сказати: *два дерев'яні днища* чи *два дерев'яних днища*? Чому? Поясніть орфограми у виділених словах.

– Утворіть прикметник від слова *баласт*. (*Баластний*). Яке правило можна проілюструвати цим прикладом.

– Доберіть до слова *невільники* приклади, які ілюструють написання *не* з іменниками разом. Випишіть іменники, які пишуться з *не* окремо. Поясніть свій вибір: (не)робота, (не)года, (не)вдаха, (не)правда, (не)приятель, а любов, (не)слава, а гроші, (не)правда, а брехня, (не)друг, (не)друг, а ворог.

– Чому *Туреччина* має подвоєння, а *Галичина* пишеться без подвоєння?

Досвід учителів-практиків переконує, що найефективніше навчання морфології української мови на профільному рівні відбувається у поєднанні з орфографією, адже у більшості випадків для того, щоб засвоїти правопис частин мови, учні повинні знати історичний взаємозв'язок між морфологічними мовними явищами. На нашу думку, свідоме навчання морфології у поєднанні з орфографією спрямоване на формування правописних умінь та навичок, тому воно повинно бути осмисленим, базуватись на глибоких знаннях з морфології. Для нашого дослідження важливою є думка С. Омельчука, який наголошує, що «вивчення частин мови має бути організовано так, щоб знання з морфології учні могли максимально використати для формування й удосконалення орфографічних умінь і навичок» (Омельчук С. А., 2014, с. 95). Результати нашого дослідження дають підстави стверджувати, що одним із важливих критеріїв підвищення грамотності учнів є систематична робота над удосконаленням правопису різних частин мови на текстовій основі. Крім того, навчання морфології у взаємозв'язку з орфографією потребує, на наш погляд, поглиблених знань про частини мови, оскільки сприятиме осмисленому засвоєнню учнями їхнього правопису. Тому не менш важливим чинником формування предметної компетентності учнів ми вважаємо уміння порівнювати давні та сучасні морфологічні форми, що є надзвичайно важливим засобом у формуванні правописних норм, адже з навчанням морфології пов'язана велика кількість правил, що стосуються правопису слів, засвоєння яких потребує не лише інтенсивної мовної практики, а й історичного коментування для їх глибокого усвідомлення і засвоєння. Таким чином, застосування текстів на уроках навчання морфології української мови сприяють формуванню правописної грамотності учнів, шляхом уникнення помилок, пов'язаних з правописом частин мови, тим самим умотивовуючи вивчення орфографії і пунктуації. Наприклад:

Прочитайте текст. Зніміть ризики, записавши слова правильно, замість крапок поставте потрібні літери, з'ясуйте частиномовну приналежність цих слів, поясніть орфограми. Визначте час дієслів. Укажіть речення, у яких спостерігаються випадки вживання одного часу дієслів замість іншого.

*Ліс ще дрімає в перед/ранішній тиші... Непорушно **стоять** дерева, загорнені в сутінь, р...ясно вкриті краплистою росою. Тихо на/вкрузи, мертво... Лиш де/не/де прокине...ся пташка, не/певним голосом обізве...ся зі свого затишку. Ліс ще **дрімає**, а з синім небом уже щось діє...ся: воно то блідне, наче від жаху, то спалахне сяйвом, немов од радощів. Небо міни...ся, небо грає усякими барвами, блідим сяйвом торкає в...ршечки чорного лісу... Стрепенувся вреті ліс і собі заграв... Зашепотіли збуджені л...сточка, оповідаючи сни свої, заметушилась у травіці*

комашня, розітнулося в гуцині голосне щибетан...я й полинуло високо – туди, де небо міні...ся, де небо **грає** всякими барвами... (М.Коцюбинський).

– Поставте виділені дієслова у початковій формі. Поясніть вживання суфіксів *-ти* та *-ть* у інфінітивах дієслів. Порівняйте давні та сучасні форми.

Примітка. Ці дієслова утворились у давній українській мові під впливом дієслів минулого часу на *-чи*: *мочи* – *мочь* – *могти*.

– Чи погоджуєтесь ви з думкою Є. Чак, що слова *їстоньки*, *питоньки*, *спатоньки* є неозначеною формою дієслова? Відповідь обґрунтуйте.

– Поясніть вживання афікса *-ся* у словах *сміятися*, *пишатися*, *дратуватися*, *розрісся* та проведіть дослідження про його давню та сучасну функцію. Наведіть власні приклади вживання слів з цим афіксом. Чи може бути з-поміж них слово «*вибачаюся*», яке так часто можна зустріти у розмовному мовленні? Обґрунтуйте вашу думку. На прикладі виділених у тексті слів визначте, чи впливають подібні слова на смислове навантаження речення (тексту)?

Завдання. Прочитайте текст. Знайдіть іменники загальні і власні, назви істот і неістот. Розкрийте дужки, поясніть написання великої літери.

Світ знав (М,м)икола (М,м)иклухо\ (М,м)аклая як науковця (Р,р)російського, бо ж навчався він протягом певного часу в (П,п)етербурзі, а про свої мандри й відкриття звітував (Р,р)російському (Г,г)географічному (Т,т)товариству й (А,а)кадемії наук. Цей син (У,у)українського народу (є відомості, що народився (М,м)икола в (М,м)аліні на (Ж,ж)итомириціні належить усьому людству, адже його внесок до світової науки колосальний. Більшу частину свого життя дослідник провів за межами (Р,р)осійської імперії, в мандрах по світу. Після закінчення (Г,г)ейдельберзького й (Л,л)ейпцизького університетів (М,м)икола (М,м)акай працював на островах (І,і)ндонезії, в (П,п)івнічній (А,а)мериці, (А,а)встралії, на островах (Т,т)ихого океану. (За Г. Кропивником)

Лінгвістичне дослідження-обґрунтування:

– Випишіть іменники II відміни, поставте їх у родовому відмінку, поясніть вживання відмінкових закінчень *-а(-я)* та *-у(-ю)*.

– Чи можливо визначити відміну у слові *мандри*? Відповідь обґрунтуйте.

Творче завдання. Що ви знаєте про родину М. Миклухо-Маклая, мандри та відкриття? Напишіть твір-розповідь, використовуючи невідміновані іменники іншомовного походження: батько *Микола Ілліч Миклуха*, мати *Катерина Семенівна Беккер*, дружина *Маргарет-Емма Робертсон*; острови *Нова Гвінея*, *Пасхи*, *Таїті*, *Сулавесі*, *Ява*; міста *Лейпциг*, *Веймар*, *Сінгапур*, *Сідней*, *Мельбурн*; тварини *какаду*, *кенгуру*, затока *Уотсон-Бей*, штат *Вікторія*.

Довідка. Для додаткової інформації скористайтесь інтернетним сайтом (www.ukrreferat.com/index.php?referat=26532; <http://litopys3.free.servers.com/ukrmoval/um.htm> – сайт «Енциклопедія. Українська мова»).

Завдання для самоконтролю: визначте рід незмінюваних іменників у творі, доповнивши власними прикладами.

Лінгвістичне спостереження. Порівняйте географічні назви іншомовного походження, використані вами у тексті та у творі, з українськими (Київ, Чернігів, Миргород, Ковалівка, Суми, Мар'їнське, Полтава, Чигирин, Кирилівка, Почаїв, Моринці, Берестечко, Качанівка, Яготин). Чи є між ними граматичні відмінності.

– Які з перерахованих українських назв мають парадоксальні числові форми. Відповідь обґрунтуйте.

– Назвіть ознаки давньоукраїнських коротких форм прикметників, що спостерігаються в іменниках *Київ, Чернігів, Почаїв*?

Як бачимо, завдання, створені на текстовій основі, сприяють формуванню вмінь учнів самостійно розв'язувати проблемні ситуації, доводити свою думку, оперуючи науковими фактами, адже саме текст «повинен передувати осмисленню учнями теоретичних положень і закономірностей» (Горошкіна О. М., 2004, с. 179), а також допомагають розвивати критичне мислення учнів, залучають до творчої пошукової роботи, що є «могутнім стимулом їхнього духовного життя» (Сухомлинський В. О., 1970).

Такі завдання сприяють розвиткові пізнавальної активності учнів, удосконалюють навички роботи з науковою літературою, уміння аргументовано доводити власну думку, критичне мислення, адже їхня результативність залежить від уміння застосувати набуті теоретичні знання з морфології на практиці у процесі проведення лінгвістичних спостережень та досліджень, творчих робіт, що є одним із засобів формування в учнів ключових та предметної компетентностей.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, навчання морфології української мови на текстовій основі спрямоване на формування ключових і предметної компетентностей старшокласників, прискорюють активізацію розумової діяльності учнів, залучають учнів до планування й організації своєї діяльності, самоконтролю й самооцінки. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в подальшому розробленні продуктивних завдань на текстовій основі в процесі навчання морфології в умовах нової української школи.

Список використаних джерел

1. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: Монографія. Луганськ: Альма-матер, 2004. 362 с.
2. Мацько Л., Ковалик І., Плющ М. Методика лінгвістичного аналізу тексту. Київ: Вища школа, 1984. 434 с.

3. Медодика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / За ред. М. І. Пентиліук: Підручник для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2000. 264 с.
4. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика : [монографія] / Сергій Омельчук. Київ: Генеза, 2014. 368 с.
5. Омельчук С. Поняттєва співвіднесеність лінгводидактичних термінів «робота з текстом» і «робота над текстом» // Наука і освіта. 2018. №4. 56-64. (DOI) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua>.
6. Проект Концепції розвитку педагогічної освіти, схвалений за основу на засіданні Колегії Міністерства освіти і науки України 22 лютого 2018 року/ www.cuspu.edu.ua/images/files-2018.
7. Сухомлинський В. О. Джерело Невмирущої Криниці (лист до словесника) // Літературна Україна. 1970. 45 с.

References

(Транслітерація)

1. Horoshkina O. M. Lihvodydakychni zasady navchannia ukrainskoi movy v starshykh klasakh pryrodnycho-matematychnoho profilii: Monohrafiia. Luhansk, Alma-mater, 2004. 362 s. (ukr).
2. Matsko L., Kovalyk I., Pliushch M. Metodyka lnhvistychnoho analizu tekstu. Kyiv : Vyshcha shkola, 1984. 434 s. (ukr).
3. Medodyka navchannia ridnoi movy v serednikh navchalnykh zakladakh / Za red. M.I.Pentyliuk: Pidruchnyk dlia studentiv-filolohiv. Kyiv : Lenvit, 2000. 264 s. (ukr).
4. Omelchuk S. Navchannia morfolohii ukrainskoi movy na zasadakh doslidnytskoho pidkhodu: teoriia i praktyka : [monohrafiia] / Serhii Omelchuk. Kyiv: Heneza, 2014. 368 s. (ukr).
5. Omelchuk S. Poniattieva spivvidnesenist lnhvodydakychnykh terminiv «robota z tekstom» i «robota nad tekstom» // Nauka i osvita. 2018. №4. 56-64. (DOI) [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua>. (ukr).
6. Proekt Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity, skhvalenyi za osnovu na zasidanni Kolehii Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 22 liutoho 2018 roku/ www.cuspu.edu.ua/images/files-2018. (ukr).
7. Sukhomlynskyi V. O. Dzherelo Nevmyrushchoi Krynytsi (lyst do slovesnyka) // Literaturna Ukraina. 1970. 45 s. (ukr).

*Статтю рекомендовано до друку
доктором педагогічних наук,
професором кафедри української мови
Київського університету імені Бориса Грінченка
Горошкіною Оленою Миколаївною*

Стаття надійшла до редакції 29 вересня 2018 року

Алла Олейник

аспірантка кафедри українського мови
Гуманітарного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка,
учитель українського мови школа I-III степеней №9 г. Києва,
ул. Маршала Рокоссовського, 5
engener143@ukr.net

**ТЕКСТ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ КЛЮЧЕВЫХ И
ПРЕДМЕТНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТАРШЕКЛАССНИКОВ
В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ МОРФОЛОГИИ УКРАИНСКОГО
ЯЗЫКА НА ПРОФИЛЬНОМ УРОВНЕ**

Alla Oliynyk

Phd-Student,
Department of Ukrainian Language,
Borys Grinchenko Kyiv University, Ukraine
a teacher of the Ukrainian language school of I-III degrees № 9 in Kiev,
street Marshal Rokossovsky, 5
engener143@ukr.net

**TEXT AS A MEANS OF SENIOR PUPILS' KEY AND SUBJECT
COMPETENCE FORMATION IN THE PROCESS OF STUDYING
THE UKRAINIAN LANGUAGE MORPHOLOGY AT PROFILE
LEVEL**